Rapport activiteitenplan

Ommerenveldseweg 17-17a, Ommeren



SWECO

Status van het document:

Definitief

Datum: 12-12-2025

Sweco Nederland B.V.	Handelsregister 30129769
Onderwerp	activiteitenplan en vergunningsaanvraag
Projectnummer	51026903-002
Klant	Steenvlinder Zelfbouw 6 B.V.
Auteur	[redacted]
Gecontroleerd door	
Vrijgegeven door	
Datum	12-12-2025
Versie	D1
Documentreferentie	NL25-648800269-157644

Inhoudsopgave

1 Algemene informatie 1
1.1 Inleiding 1
1.2 Deskundige begeleiding 1
1.3 Locatiegegevens en huidige situatie 2

2 Activiteiten en planning 5
2.1 Activiteit en eindbeeld locatie 5
2.2 Werkwijze en planning werkzaamheden 8
2.3 Goedgekeurde gedragscode(s) 8

3 Onderzoeksmethodiek en resultaten 9
3.1 Onderzoeksmethode 9
3.1.1 Huismus 9
3.1.2 Vleermuizen 9
3.1.3 Overzicht veldbezoeken 10
3.2 Onderzoeksresultaten 10
3.2.1 Huismus 10
3.2.2 Algemene broedvogels 11
3.2.3 Vleermuizen 11

4 Soorten en verbodsbepalingen 13
5 Doel en belang van de activiteiten 14
5.1 Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (gewone dwergvleermuis) 14
5.2 Volksgezondheid of openbare veiligheid (huismus en gewone dwergvleermuis) 14

6 Alternatieven 16
6.1 Alternatieve locatie 16
6.2 Alternatieve inrichting 16
6.2.1 Groeninrichting 16
6.2.2 Onderbouwing keuze permanente voorzieningen 16
6.3 Alternatieve werkwijze 17
6.4 Alternatieve planning 17

7 Te treffen maatregelen 18
7.1 Tijdelijke mitigatie 18
7.1.1 Huismus 18
7.1.2 Gewone dwergvleermuis 20
7.1.3 Weghalen tijdelijke kasten 20
7.2 Zorgvuldig handelen en ongeschikt maken 20
7.2.1 Huismus 20
7.2.2 Gewone dwergvleermuis 21
7.3 Controleronde(s) gewone dwergvleermuis 22
7.4 Permanente verblijfplaatsen 22
7.4.1 Huismus 22
7.4.2 Gewone dwergvleermuis 22
7.5 Doel maatregelen 23
7.6 Effectiviteit maatregelen 23
7.7 Uitvoering maatregel: monitoring 23

8 Staat van instandhouding 24

8.1 Huismus 24
8.1.1 Huidige staat van instandhouding 24
8.1.2 Afbreuk van gunstige staat van instandhouding? 24
8.2 Gewone dwergvleermuis 24
8.2.1 Huidige staat van instandhouding 24
8.2.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding? 25
8.3 Zorgvuldig handelen 25

Geraadpleegde bronnen 26
Bijlage 1 Omgevingswet 27
Omgevingswet 27
Besluit kwaliteit leefomgeving 28
Besluit activiteiten leefomgeving 29

1 Algemene informatie

1.1 Inleiding

Sweco heeft van Steenvlinder Zelfbouw 6 B.V. opdracht gekregen voor het opstellen van een activiteitenplan in het kader van de Omgevingswet, ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden aan de Ommerenveldseweg 17-17a te Ommeren.

Uit het aanvullend ecologisch onderzoek dat (Econsultancy Part of) Sweco in 2024 en 2025 heeft uitgevoerd (rapport 51026903-001, d.d. 28 augustus 2025) is gebleken dat op de onderzoekslocatie vier nestlocaties van de huismus, en twee verblijfplaatsen (één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats) van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn. De verblijfplaatsen kunnen mogelijk ook in gebruik zijn als milde winterverblijfplaats. De voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie leidt tot overtreding van de Omgevingswet ten aanzien van de huismus en gewone dwergvleermuis.

Zonder het nemen van maatregelen, is sprake van overtreding artikel 11.37, lid 1b, artikel 11.46, lid 1b en mogelijk artikel 11.46, lid 1d van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) van de Omgevingswet. Voor deze artikelen wordt een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit aangevraagd. Om negatieve gevolgen te voorkomen, worden mitigerende maatregelen uitgevoerd die onder andere bestaan uit het realiseren van tijdelijke en permanente verblijfplaatsen voor de huismus en gewone dwergvleermuis. De vergunning wordt aangevraagd voor de periode zo snel mogelijk na het verlenen van de vergunning tot en met vijf jaar later.

De projectnaam is:	**Schoollocatie Ommeren (Ommerenveldseweg 17-17a)**
Naam organisatie:	**Gemeente Buren**
Naam persoon:	[redacted]
Adres:	**De Wetering 1**
Postcode en plaats:	**4021 VZ Maurik**

1.2 Deskundige begeleiding

De deskundige die betrokken is bij het project, betreft een ervaren ecoloog[1]. Sweco is lid van de brancheverenigingen Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

[1] Alle ecologen van Sweco hebben op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of • Zijn als ecoloog werkzaam voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus en/of • Zetten zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

1.3 Locatiegegevens en huidige situatie

De onderzoekslocatie (4.458 m²) ligt aan de Ommerenveldseweg 17-17a te Ommeren en omvat de percelen kadastraal bekend als LDN04-O nummer 1337 en 1338 . In figuur 1.1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

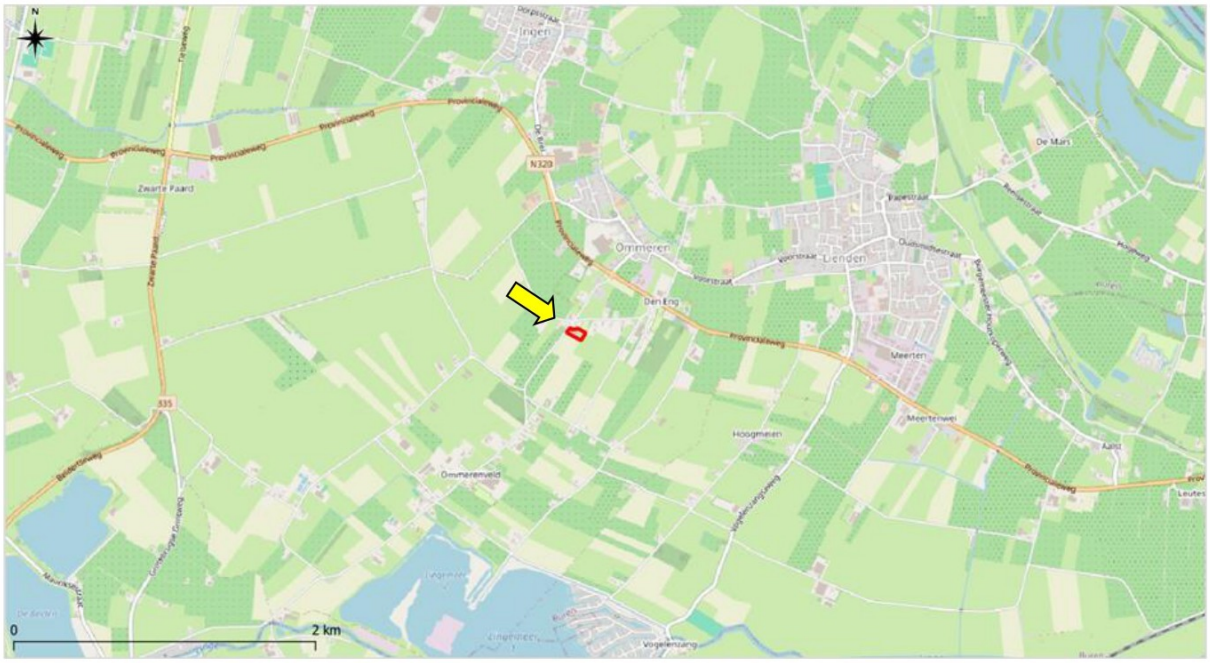

Figuur 1.1 Topografische ligging van de onderzoekslocatie (rood omlijnd bij gele pijl).

De onderzoekslocatie is bebouwd met een (oud) schoolgebouw (welke momenteel wordt bewoond) en een gymzaal. Beide gebouwen beschikken over een zolder met een houten skelet en onder de gymzaal is een kruipruimte aanwezig. De noord- en westzijde van de onderzoekslocatie bestaat uit een tegelverharding. De zuid- en oostzijde van de onderzoekslocatie bestaat uit grasland. Aan de noordzijde van het grasland staan enkele speeltoestellen en een schuurtje. Aan de noord-, oost- en zuidzijde van het grasland is een houtwal aanwezig, bestaande uit bomen en struweel. De onderzoekslocatie is gelegen in agrarisch gebied met akkerlanden, (productie)graslanden, (fruit)boomgaarden, (agrarische) bedrijven, woningen en een camping. Ten westen en ten oosten van de onderzoekslocatie ligt een sloot.

In figuur 1.2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. Figuur 1.3 t/m 1.14 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek van de quickscan natuurwaarden op 28 februari 2024.



Figuur 1.2 Luchtfoto onderzoekslocatie (wit omlijnd) en directe omgeving.



Figuur 1.3 Noordwestzijde gymzaal.



Figuur 1.4 Noordzijde gymzaal.



Figuur 1.5 Noordwestzijde schoolgebouw.



Figuur 1.6 Noordzijde schoolgebouw.



Figuur 1.7 Zuidoostzijde schoolgebouw.



Figuur 1.8 Zuidzijde schoolgebouw.



Figuur 1.9 Zuidzijde gymzaal.



Figuur 1.10 Schuurtje op de onderzoekslocatie.

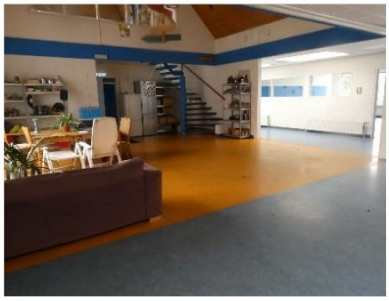

Figuur 1.11 Indruk van de binnenkant van het schoolgebouw.



Figuur 1.12 Zuidoostzijde onderzoekslocatie, foto genomen vanaf het noorden.



Figuur 1.13 Speeltoestellen en bomen aan de noordzijde van de onderzoekslocatie, foto genomen vanaf het zuiden.



Figuur 1.14 Indruk van de zolder van de gymzaal.

2 Activiteiten en planning

2.1 Activiteit en eindbeeld locatie

De initiatiefnemer is voornemens 16 woningen te realiseren in het bestaande oude schoolpand en het schoolterrein opnieuw in te richten. In figuur 2.1 t/m 2.3 zijn de schetsontwerpen weergegeven.

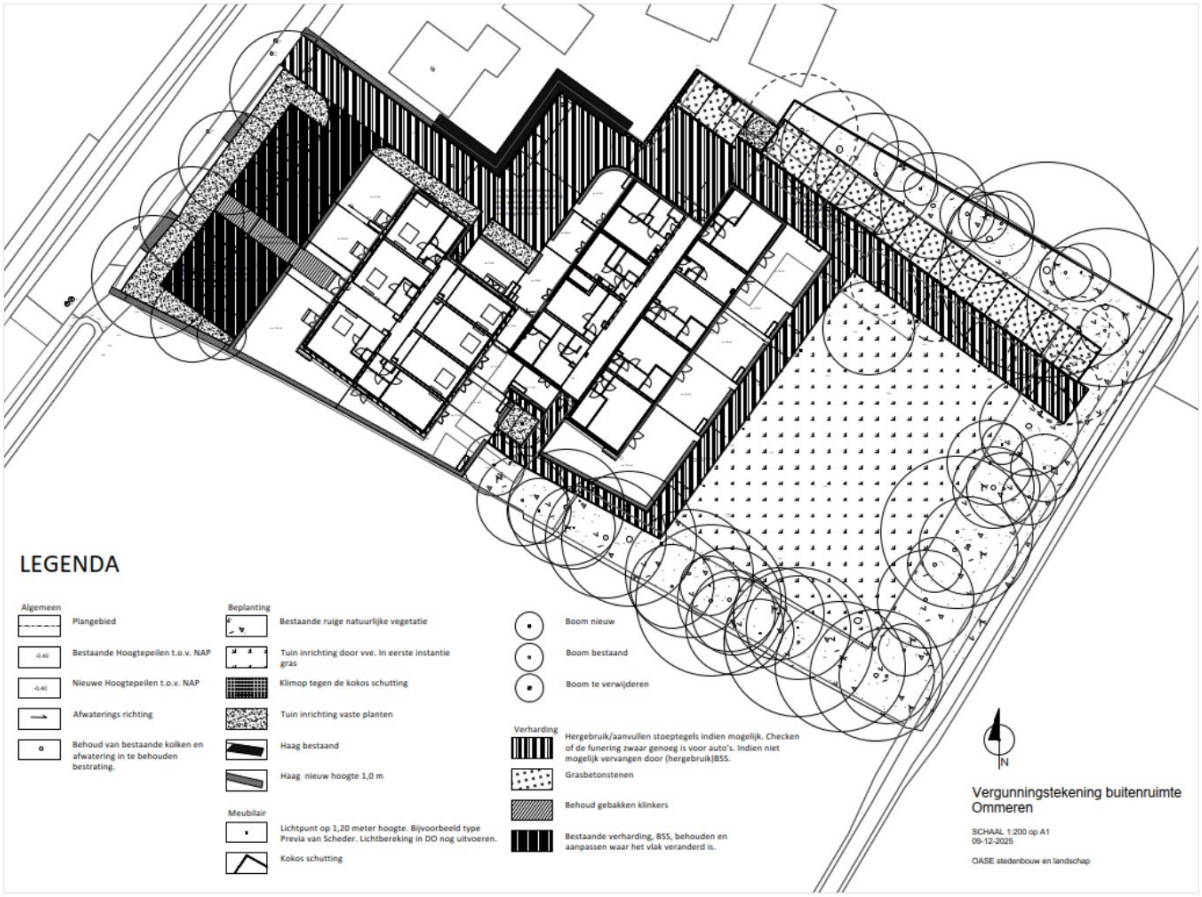

Figuur 2.1 Inrichtingsplan (Oase Stedenbouwlandschap, d.d. 9 december 2025).



Figuur 2.2 Vergelijk bestaande situatie (boven) en nieuwe toekomstige situatie (onder; Arvide, d.d. 27 oktober 2025).

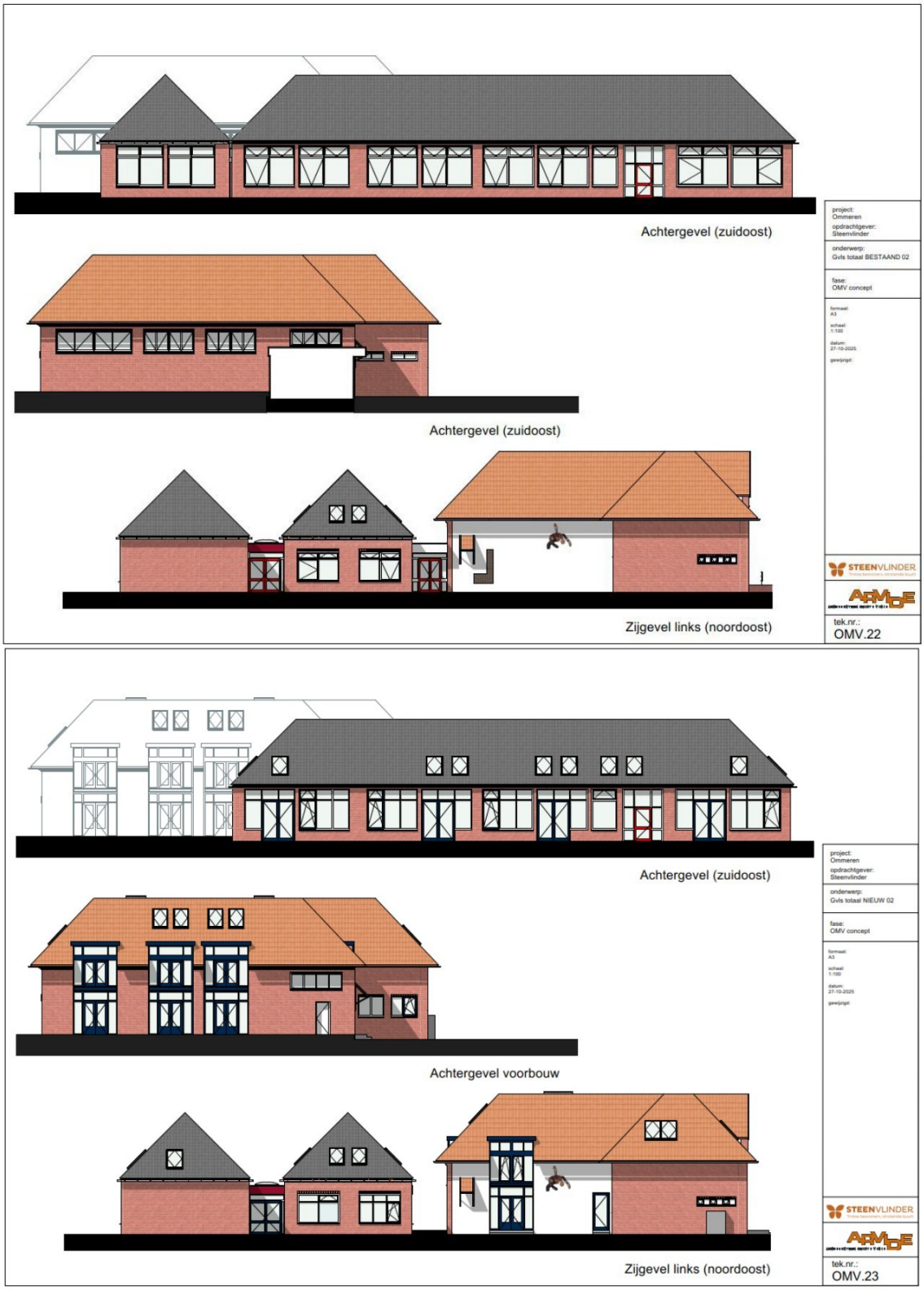

Figuur 2.3 Vergelijk bestaande situatie (boven) en nieuwe toekomstige situatie (onder; Arvide, d.d. 27 oktober 2025).

2.2 Werkwijze en planning werkzaamheden

Er zullen interne werkzaamheden plaatsvinden. Zo wordt er onder andere via de binnenzijde geïsoleerd. Daarnaast vinden er aanpassingen plaats aan de gevels, ramen en het dak en zal het terrein opnieuw worden ingericht zodat er tuinen en parkeerplekken ontstaan. In tabel 2.1 zijn de voorgenomen werkzaamheden aan het pand globaal weergegeven. De initiatiefnemer wil zo snel mogelijk starten met de werkzaamheden.

Tabel 2.1 Globale werkzaamheden aan het pand en het terrein.

Pand	
Pannendak	Realiseren van vier dakkapellen en Veluxramen (en zonnepanelen). Daarnaast enkele doorvoeren maken voor warmtepompen
Plat dak	Vervangen op enkele plaatsen en realiseren van twee daklichten. Daarnaast enkele doorvoeren maken voor waterpompen
Spouw	Blijft intact, niet isoleren
Bakstenen gevels	Enkele openingen maken voor nieuwe deuren
Kozijnen	Kozijnen vervangen, waar mogelijk kozijnen behouden en enkel glas vervangen
Isolatie	Isolatie van dak en muren aan de binnenzijde
Overige	Indien nodig het vervangen van boeiboorden
Schoolterrein	
Groen	Aanplant nieuwe bomen en hagen
Verharding	Hergebruik tegels en toepassen grasbetontegels

2.3 Goedgekeurde gedragscode(s)

Voor de werkzaamheden zijn momenteel geen door het ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscodes van toepassing met betrekking tot vleermuizen en huismussen voor deze werkzaamheden. Voor overige soorten is de zorgplicht van toepassing en dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels.

3 Onderzoeksmethodiek en resultaten

3.1 Onderzoeksmethode

3.1.1 Huismus

Ten aanzien van de huismus zijn tijdens het broedseizoen twee veldbezoeken uitgevoerd in de ochtend, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. De veldbezoeken vonden plaats op 9 april en 8 mei 2025 (zie tabel 3.1).

Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar (’s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Tevens is gedurende de veldbezoeken in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal of voedsel) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Op basis van de veldbevindingen is bepaald of zich onder het pannendak van de woningen broedlocaties van de huismus bevinden. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van huismus (BIJ12, 2023).

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. De windsnelheid was maximaal 2 Beaufort en het was droog. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 8 °C.

3.1.2 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode half augustus tot en met september 2024 en juni tot en met half juli 2025 in totaal vijf veldbezoeken in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd (zie tabel 3.1). De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie januari 2021, geactualiseerd voor meervleermuis in 2025), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijfplaats en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger en mannenverblijfplaats van meervleermuis. Massawinterverblijfplaatsen zijn op basis van het bouwtype (lage bebouwing) op voorhand uit te sluiten.

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken (mei - september). Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltsende mannetjes.

Tijdens de veldbezoeken in juni en juli 2025, is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen in het kader van het onderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken in de paarperiode op 21 augustus en 12 september 2024 is voornamelijk gelet op aanwezigheid van paarverblijfplaatsen. In de periode half augustus - september produceren mannetjes vleermuizen namelijk de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D240x of Pettersson M500) met opnamemogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De buitentemperaturen lagen tijdens de rondes tussen de 16 °C en 21 °C. De windsnelheid bedroeg maximaal 3 Beaufort en tijdens alle veldbezoeken was het geheel droog. De weersomstandigheden voldoen hierbij aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C bij de avondronde en 10 °C bij de ochtendronde, windsnelheid beneden de 4 Beaufort en geen sprake van neerslag anders dan lichte motregen.

3.1.3 Overzicht veldbezoeken

Tabel 3.1 bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel 3.1 Omstandigheden nadere onderzoeken.

Datum	Tijd	Type onderzoek	Weersomstandigheden
21 augustus 2024	20:48 - 00:37	Paarverblijfplaats vleermuizen	16 °C, droog, half bewolkt, 0 Bft
12 september 2024	19:59 - 23:00	Paarverblijfplaats vleermuizen	18 °C, droog, zwaar bewolkt, 1 Bft
9 april 2025	08:40 - 09:40	Nestlocatie huismus	8 °C, droog, zonnig tot licht bewolkt, 2 Bft
8 mei 2025	10:00 - 11:00	Nestlocatie huismus	15 °C, droog, zonnig tot licht bewolkt, 2 Bft
3 juni 2025	21:48 - 00:19	Zomer- en kraamverblijfplaats vleermuizen	19 °C, droog, zwaar bewolkt, 2 Bft
25 juni 2025	22:02 - 00:32	Zomer- en kraamverblijfplaats vleermuizen	21 °C, droog, licht bewolkt, 2 Bft
12 juli 2025	02:32 - 05:32	Mannenverblijfplaats (meervleermuis), zomer- en kraamverblijfplaats vleermuizen	21 °C, droog, helder, 2 Bft

3.2 Onderzoeksresultaten

3.2.1 Huismus

Nestlocaties binnen de onderzoekslocatie

Huismussen nestelen meestal in ruimtes onder dakpannen, welke zij via de dakgoot kunnen bereiken. Tevens gebruikt de huismus omliggend groen om in te schuilen en te foerageren. Tijdens het onderzoek naar de huismus zijn binnen de onderzoekslocatie vier nestlocaties van huismus vastgesteld van de huismus (zie figuur 3.1). Bij de voorgenomen werkzaamheden vindt, zonder het nemen van maatregelen, mogelijk verstoring en vernietiging van vier nestlocaties van de huismus plaats.

Nestlocaties buiten de onderzoekslocatie

Buiten de onderzoekslocatie zijn diverse nestlocaties van de huismus aangetroffen (zie figuur 3.1). Deze nestlocaties zullen door de afstand tezamen met de aard van de werkzaamheden geen negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen werkzaamheden.

Functioneel leefgebied

De heg aan de noordzijde van de onderzoekslocatie betreft functioneel leefgebied en herbergt een foerageer- en schuilfunctie voor de huismus (zie figuur 3.1). Door het behoud van deze heg blijft het functioneel leefgebied zowel tijdens als na de werkzaamheden behouden. In het toekomstig ontwerp van de tuin dient deze heg daarom behouden te blijven zodat het essentieel groen voor de huismus niet verloren gaat. Indien de heg niet behouden kan blijven, is overtreding van de Omgevingswet niet uit te sluiten.

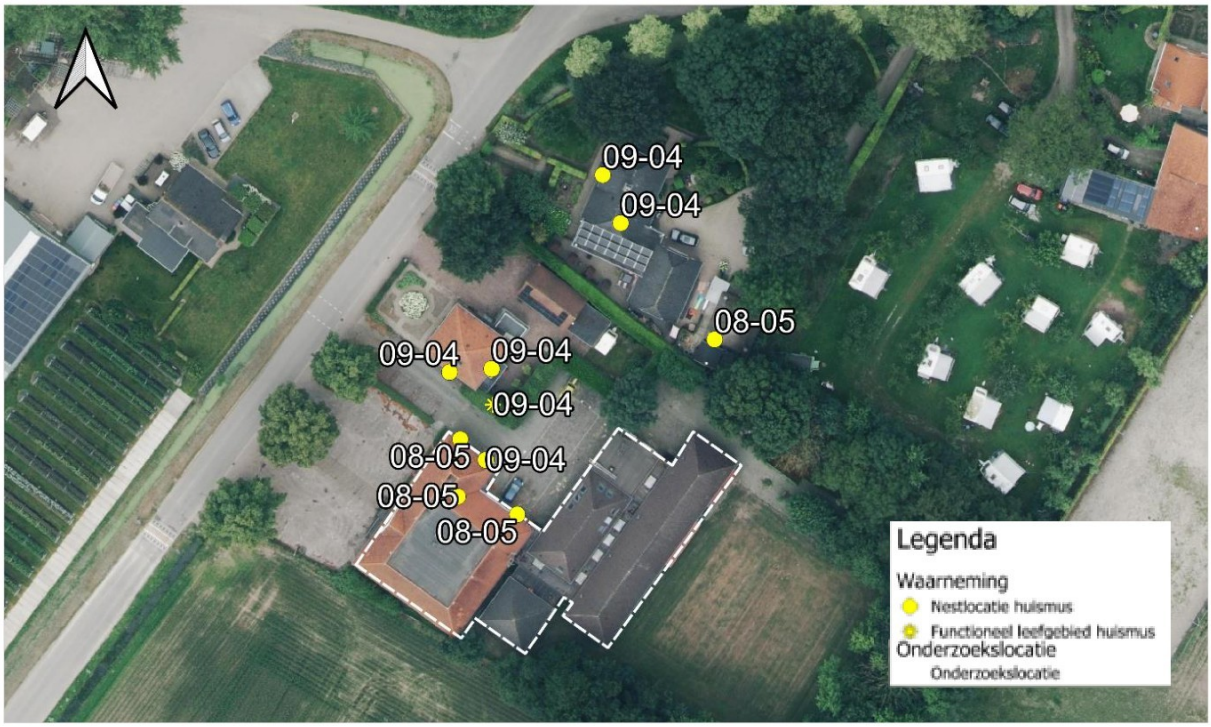

Figuur 3.1 Verspreiding van de huismus op basis van inventarisatie in het seizoen 2025.

3.2.2 Algemene broedvogels

De bebouwing en beplanting op en rond de onderzoekslocatie biedt broedgelegenheid aan soorten zoals merel, roodborst, winterkoning en houtduif. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. Het werken buiten het broedseizoen is voldoende om overtredingen van verbodsbepalingen uit de Omgevingswet te voorkomen

3.2.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie

Binnen de onderzoekslocatie is één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen (zie figuur 3.2). De zomerverblijfplaats bevindt zich tussen de afwerking van de afgoot en de buitenmuur (zie figuur 3.3). De paarverblijfplaats is aan de noordzijde van het gebouw aangetroffen (zie figuur 3.4). De aangetroffen verblijfplaatsen kunnen mogelijk ook als milde winterverblijfplaats in gebruik zijn. Kraamfuncties zijn niet aangetroffen vanwege de afwezigheid van typisch kraamverblijfgedrag. Bij de voorgenomen werkzaamheden vindt, zonder het nemen van maatregelen, mogelijk verstoring en vernietiging van één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis plaats die mogelijk ook als milde winterverblijfplaats in gebruik zijn.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Daarnaast is het door de onderlinge afstand tot de bebouwing in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

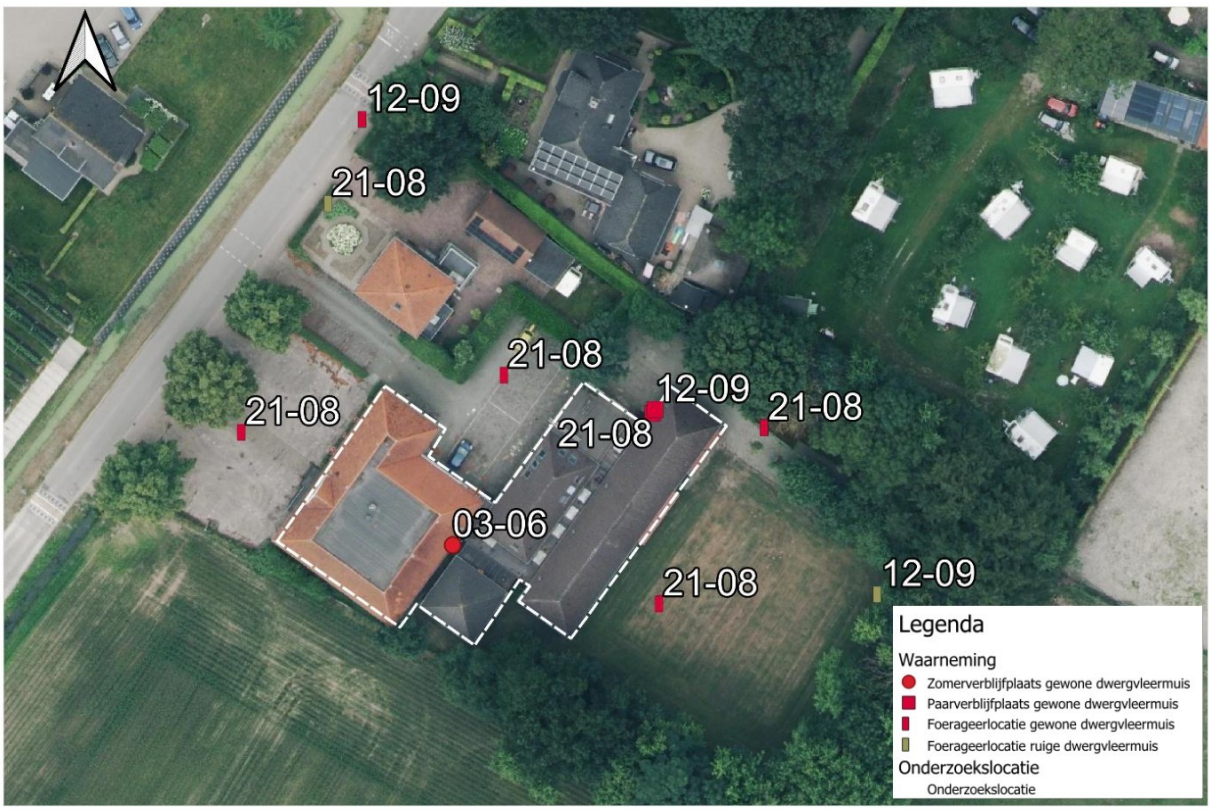

Figuur 3.2 Verspreiding van vleermuizen op basis van inventarisatie in het seizoen 2024-2025.



Figuur 3.3 Zomerverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis tussen de afwerking van de afgoot en muur.



Figuur 3.4 Locatie van de paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

4 Soorten en verbodsbepalingen

Door de werkzaamheden aan de bebouwing zullen vier nestlocaties van de huismus, één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, die mogelijk ook als (milde) winterverblijfplaats in gebruik zijn, worden verstoord en mogelijk vernietigd. De verblijfplaatsen kunnen mogelijk ook in gebruik zijn als milde winterverblijfplaats. De paarverblijfplaats blijft behouden doordat de spouwmuur niet wordt geïsoleerd. Waarschijnlijk blijft de zomerverblijfplaats die tussen de afwerking van de afgoot en de buitenmuur is aangetroffen ook behouden aangezien de verwachting is dat dit boeiboord niet vervangen hoeft te worden. Bij de voorgenomen werkzaamheden zal er sprake zijn van overtreding van artikel 11.37 lid 1b, artikel 11.46 lid 1b en mogelijk artikel 11.46 lid 1d van het Besluit Activiteiten Leefomgeving (Bal) van de Omgevingswet.

5 Doel en belang van de activiteiten

De huismus is opgenomen in de Vogelrichtlijn en de gewone dwergvleermuis is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Dat houdt in dat een vergunning enkel aangevraagd kan worden op basis van een belang genoemd in deze richtlijnen. De vergunning voor huismus wordt aangevraagd op basis van artikel 8.74j, eerste lid van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Hierbinnen wordt de vergunning aangevraagd in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid. De vergunning voor gewone dwergvleermuis wordt aangevraagd op basis van artikel 8.74k, eerste lid van het Bkl. Hierbinnen wordt de vergunning aangevraagd in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

5.1 Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (gewone dwergvleermuis)

Het doel van de voorgenomen werkzaamheden is dat er meer woonruimte komt, met een hoger energielabel, dat tevens bouwtechnisch voldoet aan de huidige eisen. Door het renoveren blijft de huidige bebouwing bestaan waardoor minder uitstoot plaatsvindt bij de werkzaamheden, zal een hogere duurzaamheid worden behaald en zullen de woningen een lange tijd meegaan. Het schoolgebouw heeft al jaren geen maatschappelijke functie meer en wordt daarom momenteel anti-kraak bewoond. Door het renoveren is er sprake van veel minder warmteverlies en energieverlies dan in de huidige situatie. Immers dateert de te renoveren bebouwing uit 1922. Minder energiegebruik leidt tot minder CO2-productie en daarmee ook minder opwarming van de aarde. Opwarming van de aarde leidt tot:

- Overstromingen door zeespiegelstijging;
- Voedseltekorten door verdroging van landbouwgronden;
- Tekort aan drinkwater en water voor irrigatie;
- Afname van biodiversiteit doordat dieren en plantensoorten uitsterven;
- Verzuring van oceanen, waardoor koraal sterft en alle daarvan afhankelijke vissen en planten;
- Meer bosbranden en verwoestijning;
- Kans op meer en langere hittegolven, wat leidt tot sterfte van ouderen en andere kwetsbare groepen
  (bron: https://www.milieucentraal.nl/klimaat-en-aarde/klimaatverandering/).

Door het renoveren van de bebouwing worden de gevolgen van de opwarming van de aarde dan ook verminderd. Dit project heeft individueel wellicht geen grote invloed, echter maakt het project wel deel uit van de totale duurzaamheidsopgave die er in deze tijd is.

5.2 Volksgezondheid of openbare veiligheid (huismus en gewone dwergvleermuis)

Verder is de huidige bebouwing gedateerd en is het technisch gezien in slechte staat. In de komende jaren zal de staat alleen maar blijven verslechteren waardoor het in verval raakt en uiteindelijk niet meer bewoonbaar is doordat het gebouw onveilig is geworden door onder andere vochtproblematiek. Vochtproblematiek leidt op de lange termijn tot diverse gezondheidsproblemen zoals kortademigheid, benauwdheid, hoesten en chronische verkoudheid. Met name de kwetsbare groepen zoals mensen met luchtwegproblemen, jonge kinderen of ouderen kunnen hier negatieve effecten aan ondervinden.

De gerenoveerde bebouwing zal goede ventilatiemogelijkheden hebben en voldoen aan alle eisen van de huidige tijd. Daarmee wordt de kans op overlast en de bijbehorende gezondheidsproblemen sterk verminderd.

Als het gebouw door de slechte technische staat op ten duur niet meer bewoonbaar is, zal het gebouw zonder bewoning blijven staan. Dan bestaat de kans dat er vandalisme gepleegd gaat worden of dat er andere verboden handelingen zoals drugshandel gepleegd gaan worden. Daarmee ontstaat een zeer onveilige situatie voor de openbare veiligheid. Tevens zal het laten staan van de bebouwing zonder bewoning leiden tot een groter tekort op de huizenmarkt dan nu al het geval is omdat bebouwing leegstaat zonder bewoning.

6 Alternatieven

6.1 Alternatieve locatie

Het project is locatiespecifiek. Momenteel wordt het gebouw anti-kraak bewoond. Echter is het bestaande gebouw gedateerd en technisch gezien in slechte staat. Het gebouw behoeft renovatie. Zonder renovatie zal de staat in de aankomende jaren alleen maar blijven verslechteren waardoor het in verval raakt en uiteindelijk niet meer bewoonbaar is. Het laten staan van de bebouwing zonder bewoning zal leiden tot een groter tekort op de huizenmarkt dan nu al het geval is. Bovendien zal in dat geval woonruimte op een andere plaats gerealiseerd moeten worden, wat ook vrijwel altijd leidt tot verstoring en vernietiging van verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen en/of gierzwaluwen. Door deze redenen kan het project niet op een andere locatie plaatsvinden.

6.2 Alternatieve inrichting

Het huidige gebouw op de planlocatie zal gerenoveerd worden en het schoolterrein zal opnieuw ingericht worden. In de toekomstige situatie worden zo veel mogelijk verblijfplaatsen van huismussen en vleermuizen behouden. Verder is in de toekomstige situatie rekening gehouden met de inrichting van het groen (het planten van additionele bomen en hagen) en zullen permanente voorzieningen voor huismussen en vleermuizen worden gerealiseerd.

6.2.1 Groeninrichting

Huismus

Voor de huismus geldt dat de tijdelijke voorzieningen geplaatst worden in de omgeving van groen waarbij ze kunnen foerageren en schuilen. Door de verkoop van een gedeelte van het perceel aan de buren, kan niet uitgesloten worden dat de haag, die een foerageer- en schuilfunctie heeft voor een nestlocatie van de huismus, verloren gaat in de toekomst. Om negatieve effecten op de nestlocaties te voorkomen, worden:

- in de toekomstige situatie nieuwe heggen dichtbij de nestlocatie gerealiseerd (figuur 2.1).
- diverse uitwijkmogelijkheden naar ander groen in de omgeving blijven behouden.

De betreffende haag met foerageer- en schuilfunctie dient pas te worden verwijderd nadat de nieuwe heggen gerealiseerd en functioneel zijn. Op die wijze blijft de functionele omgeving behouden.

Gewone dwergvleermuis

Voor vleermuizen geldt dat (een deel van de) tijdelijke voorzieningen geplaatst worden in de omgeving van bomen(rijen) waarbij ze ook kunnen foerageren en langs kunnen vliegen richting foerageergebieden in de omgeving. Vleermuizen zijn in de regel ook minder kritisch voor het ontbreken van foerageermogelijkheden, dan bijvoorbeeld huismussen. Door behoud van groen in de omgeving blijven voldoende foerageermogelijkheden voor vleermuizen aanwezig. Daarnaast wordt er in de toekomstige situatie aanvullend groen gerealiseerd (zie figuur 2.1). Daardoor ontstaan meer foerageermogelijkheden voor vleermuizen binnen de planlocatie en wordt deze dus geschikter om te foerageren.

6.2.2 Onderbouwing keuze permanente voorzieningen

Vooropgesteld worden zo veel mogelijk nestlocaties van huismussen en verblijfplaatsen van vleermuizen behouden. Behouden heeft namelijk altijd de voorkeur boven compenseren. Indien toch gecompenseerd dient te worden, worden wetenschappelijk bewezen effectieve maatregelen genomen uit de mitigatiecatalogus soorten van Arcadis (d.d. 21 november 2023).

6.3 Alternatieve werkwijze

Om te blijven voldoen aan de duurzaamheids- en onderhoudseisen die gesteld worden in de huidige tijd is het noodzakelijk om onderhoud uit te voeren. De bebouwing is daarnaast in een technische slechte staat, maar is nog goed genoeg om te renoveren waardoor het niet gesloopt hoeft te worden. Bij de renovatie worden zo veel mogelijk verblijfplaatsen behouden. Zo wordt de spouw niet geïsoleerd maar worden de muren en het dak van binnenuit geïsoleerd. Mogelijk kunnen vleermuizen wel aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden waardoor ze mogelijk verstoord worden. Bij de werkwijze worden daarom maatregelen genomen om doden en verwonden en onnodige verstoring te voorkomen (zie ook hoofdstuk 7). De gekozen werkwijzen brengen de gunstige staat van instandhouding niet in het geding en beperken de verstoring tot een minimum. De voorgestelde maatregelen zorgen voor het voldoen aan de zorgplicht en zorgvuldig handelen.

6.4 Alternatieve planning

De werkzaamheden nemen mogelijk een langere periode in beslag. Gezien de grote opgave en tijdsdruk die volgt vanuit de duurzaamheidsopgave, het tekort aan arbeidskrachten en het gebrek aan alternatieve werkzaamheden in minder geschikte perioden is het daarom niet altijd te voorkomen dat er zoveel mogelijk jaarrond en dus ook in kwetsbare periodes van gebouwbewonende soorten gewerkt moet worden. Daarbij is het ook efficiënter en voor omwonenden minder belastend om de werkzaamheden zoveel mogelijk tegelijkertijd of op zijn minst aansluitend uit te voeren.

Bij uitvoering van de werkzaamheden wordt met ongeschikt maken wel rekening gehouden met de meest kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis. Hierbij geldt dat de aanwezige bebouwing ongeschikt te maken voor vleermuizen binnen de minst kwetsbare periode. De minst kwetsbare periode voor de aangetroffen zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats, die tevens in milde winters gebruikt kunnen worden, geldt dat de minst kwetsbare periode in april tot half mei of 1 augustus tot en met eind oktober. Dit wil zeggen buiten de kraam- en overwinteringsperiode van vleermuizen.

Daarnaast wordt bij de uitvoering van de werkzaamheden rekening gehouden met het broedseizoen van de huismus en algemene broedvogelsoorten en worden de werkzaamheden binnen de periode september tot en met eind februari uitgevoerd. Mocht het omwille van de planning toch niet mogelijk zijn buiten deze periode te werken, wordt in de werkwijze rekening gehouden door het vroegtijdig ongeschikt maken van de bebouwing. De voorgestelde maatregelen zorgen voor het voldoen aan de zorgplicht en zorgvuldig handelen.

7 Te treffen maatregelen

Bij de voorgenomen ingreep worden vier nestlocaties van de huismus, één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis, die mogelijk ook als (milde) winterverblijfplaats in gebruik zijn weggenomen en verstoord. In dit hoofdstuk zijn maatregelen opgenomen om negatieve effecten te voorkomen bij de voorgenomen ontwikkeling en de functionaliteit van deze verblijfplaatsen te garanderen.

De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende vier stappen:

a. alternatieve verblijfplaatsen aanbieden als tijdelijke opvang van het verlies van de potentiële verblijfplaatsen voor de periode tussen de ingreep en de realisatie van de nieuwe situatie;
b. onderzoekslocatie voor de ingreep ongeschikt maken voor beschermde soorten;
c. controleronde(s) om afwezigheid beschermde soorten op moment van ingreep aan te tonen;
d. in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren.

De maatregelen zijn uitgewerkt in onderstaande paragrafen en zijn conform het kennisdocument huismus (BIJ12, 2023) en kennisdocument gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2024).

7.1 Tijdelijke mitigatie

7.1.1 Huismus

Er wordt gestreefd alle werkzaamheden buiten het broedseizoen van de huismus uit te voeren. In dat geval zijn tijdelijke alternatieven niet nodig. Indien de werkzaamheden niet volledig buiten het broedseizoen uitgevoerd kunnen worden, zullen wel tijdelijke alternatieven worden toegepast zoals hieronder beschreven.

Voor het aanbieden van tijdelijke alternatieven dienen twee tijdelijke nestkasten voor elke aangetroffen nestlocatie te worden opgehangen. Omdat er in totaal vier nestlocaties van de huismus aanwezig zijn die mogelijk negatieve effecten ondervinden, dienen daarom in totaal minimaal acht tijdelijke nestkasten te worden geplaatst. De kasten zijn van het type NK MU 08 van Vivara Pro (figuur 7.1) of vergelijkbaar. De nestkasten worden binnen 200 meter van de bestaande nestlocaties opgehangen. Om te voorkomen dat de nestkasten te snel opwarmen, worden de kasten opgehangen aan een noord- of oostgevel of in de schaduw (van bomen). De kasten worden met tenminste twee bij elkaar aangeboden en geplaatst op tenminste drie meter hoogte met en met 50 centimeter ruimte tussen de invliegopeningen van de kasten. Omdat de tijdelijke kasten aan gebouwen niet binnen het eigen terrein opgehangen kunnen worden, dienen deze aan de gebouwen van dorpsbewoners te worden gehangen. Er wordt momenteel bekeken welke omliggende gebouweigenaren toestemming willen verlenen. In figuur 7.3 is het zoekgebied voor de tijdelijke huismuskasten weergegeven. Indien het zeer moeilijk blijkt om alle acht kasten aan gebouwen te hangen, wordt gestreefd maximaal 50% van de kasten achterwege te laten en in plaats daarvan huismustillen (twee stuks; figuur 7.2) toe te passen. De kasten (en tillen) dienen minimaal 3 maanden voorafgaand aan het ongeschikt maken te worden opgehangen/geplaatst. Op die wijze wordt gegarandeerd dat er voldoende gewenningstijd is.



Figuur 7.1 NK MU 08 van Vivara Pro.



Figuur 7.2 HT MU 02 van Vivara Pro.



Figuur 7.3 Zoekgebied met een straal van 200 meter rondom de aangetroffen nestlocaties van huismus en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis voor het plaatsen van tijdelijke huismus- en vleermuiskasten.

7.1.2 Gewone dwergvleermuis



Figuur 7.4 Tijdelijke vleermuiskast VK MP 08 van Vivara Pro.

Voor het aanbieden van tijdelijke alternatieven dienen vier tijdelijke vleermuiskasten voor elke aangetroffen verblijfplaats te worden opgehangen. Omdat er in totaal twee verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig zijn die mogelijk negatieve effecten ondervinden, dienen daarom in totaal minimaal acht tijdelijke vleermuiskasten te worden geplaatst. De kasten zijn van het type VK MP 08 van Vivara Pro (figuur 7.4) of vergelijkbaar. Deze kasten zijn geschikt als zomer- en paarverblijfplaats. De kasten worden verspreid op verschillende gevels opgehangen om diverse microklimaten aan te bieden. De kasten worden geplaatst op tenminste vier meter hoogte met vrije uitvliegruimte en op onverlichte plaatsen binnen 200 meter van de huidige verblijfplaatsen. Omdat de tijdelijke kasten aan gebouwen niet binnen het eigen terrein opgehangen kunnen worden, dienen deze aan de gebouwen van dorpsbewoners te worden gehangen. Er wordt momenteel bekeken welke woningbouwcoöperaties en particulieren toestemming willen verlenen. In figuur 7.3 is het zoekgebied voor de tijdelijke kasten van de gewone dwergvleermuis weergegeven. Indien het zeer moeilijk blijkt om alle acht kasten aan gebouwen te hangen, wordt gestreefd om maximaal 50% van de kasten (vier stuks) aan bomen te hangen en/of op palen te monteren.

De kasten dienen minimaal drie maanden binnen het actieve seizoen van de gewone dwergvleermuis (begin april tot en met eind oktober) aanwezig te zijn voorafgaand aan de start van de werkzaamheden. Voor de mitigatie van het paarverblijf, dienen de kasten minimaal drie maanden voorafgaand aan de start van het paarseizoen in het actieve seizoen van de gewone dwergvleermuis te hangen alvorens gestart kan worden met de werkzaamheden. Het paarseizoen start op 15 augustus. Daarmee dienen de kasten op uiterlijk 15 mei aanwezig te zijn. Op die wijze wordt gegarandeerd dat er voldoende gewenningstijd is.

7.1.3 Weghalen tijdelijke kasten

De tijdelijke kasten mogen pas verwijderd worden één jaar nadat de permanente voorzieningen gerealiseerd zijn (zie paragraaf 7.4). Dit om voldoende gewenningstijd te garanderen. De kasten mogen enkel verwijderd worden buiten de meest kwetsbare periodes van huismus (september tot en met eind februari) en gewone dwergvleermuis (april tot half mei of 1 augustus tot en met eind oktober). Voor verwijdering dient gecontroleerd te worden of de kasten op dat moment niet bezet zijn.

7.2 Zorgvuldig handelen en ongeschikt maken

7.2.1 Huismus

Werken buiten broedseizoen van huismus

Bij voorkeur worden de werkzaamheden buiten de broedperiode van de huismus uitgevoerd. Aangezien de broedperiode van 1 maart tot eind augustus is, dienen de werkzaamheden in de periode september tot en met eind februari plaats te vinden.

Werken binnen het broedseizoen van huismus

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen van de huismus te werken, geldt dat de bebouwing voorafgaand aan het broedseizoen (voor 1 maart) ongeschikt gemaakt dient te worden. Dit om de aanwezigheid van broedgevallen van de huismus (en overige broedvogels) tijdens het broedseizoen te voorkomen. De bebouwing kan ongeschikt gemaakt worden voor huismus door de onderste rij dakpannen en dakgoten, kopse kanten van de bebouwing en overige openingen die toegang geven tot geschikte nestlocaties ontoegankelijk te maken voor desbetreffende soort, bijvoorbeeld door ze af te schermen met steigerdoek (zie figuur 7.5 en 7.6) of door het toepassen van vogelschroot. Daarnaast wordt geadviseerd een kapje op de schoorsteenpijpen te zetten om hierin algemeen broedende vogels te voorkomen. Na ongeschikt maken wordt geadviseerd om de ecologisch begeleider een inspectie te laten uitvoeren of alles goed afgedicht is.



Figuur 7.5 Voorbeeld van afgeschermde dakgoot van een woning.



Figuur 7.6 Voorbeeld van afgeschermde kopse kant van een woning.

7.2.2 Gewone dwergvleermuis

De bebouwing dient ongeschikt gemaakt te worden voor vleermuizen. Ongeschikt maken dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- Buiten de meest kwetsbare periode, globaal zijnde april of 1 augustus-15 oktober.
- Bij geschikte weersomstandigheden, zijnde avondtemperatuur van minstens 10 °C, windkracht onder de 5 Beaufort en bij droog weer of maximaal lichte motregen.
- Uiterlijk drie dagen voor de start van de werkzaamheden.

Het ongeschikt maken dient te gebeuren door het plaatsen van exclusion flaps op invliegopeningen (figuur 7.7) eventueel in combinatie met vulschuim en/of weringsborstels (figuur 7.8).



Figuur 7.7 Voorbeeld ongeschikt maken bebouwing door exclusion flap over open stootvoeg.



Figuur 7.8 Voorbeeld ongeschikt maken bebouwing door exclusion flap tegen dakrand gecombineerd met vulschuim.

7.3 Controleronde(s) gewone dwergvleermuis

Na het ongeschikt maken en voor aanvang van de daadwerkelijke werkzaamheden, dient een controleronde plaats te vinden op de afwezigheid van vleermuizen. Dit dient plaats te vinden in de actieve periode van vleermuizen, bij juiste weersomstandigheden conform het vleermuisprotocol. Op deze wijze kan vastgesteld worden dat er ook werkelijk geen beschermde soorten meer in het complex aanwezig zijn. Indien de weersomstandigheden nog voldoen aan de eisen uit het vleermuisprotocol en nog geen koude periode is geweest dan kan de controleronde ook nog tot eind oktober worden uitgevoerd.

7.4 Permanente verblijfplaatsen

7.4.1 Huismus

Aangezien niet bekend is onder welke specifieke dakpannen nestlocaties van de huismus aanwezig zijn, wordt er vanuit gegaan dat de vier aangetroffen nestlocaties van de huismus verloren gaan als gevolg van het realiseren van de Velux dakramen en/of het maken van doorvoeren voor warmtepompen. Echter wordt het dak van binnenuit geïsoleerd waardoor het dak verder wel geschikt blijft voor de huismus. De invlieglocaties blijven dan ook behouden en er blijven voldoende plekken onder het dak beschikbaar om nieuwe nestlocaties te bouwen. Op die wijze worden dan ook de permanente voorzieningen voor huismus gerealiseerd en is het aanbrengen van nieuwe permanente voorzieningen (zoals inmetselkasten) niet noodzakelijk. Mocht er wel vogelwering toegepast worden in de toekomst, dan dient deze geplaatst te worden door het plaatsen van vogelschroot achter de derde pan om op deze wijze de ruimte onder de eerste drie rijen dakpannen beschikbaar te houden voor de huismus.

Met de groeninrichting wordt tevens rekening gehouden met de huismus door de aanplant van nieuwe hagen en het behoud van groen (paragraaf 6.2.1).

7.4.2 Gewone dwergvleermuis

Er zijn twee verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig op de onderzoekslocatie (één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats). Aangezien de verblijfplaatsen op verschillende plekken zijn aangetroffen, zijn er verschillende effecten op deze verblijfplaatsen afhankelijk van de werkzaamheden ter plaatse. Onderstaand is per verblijfplaats omschreven of en hoe hiervoor gecompenseerd wordt.

Zomerverblijfplaats tussen de afwerking van de afgoot en de buitenmuur

De staat van het boeiboord lijkt op dit moment goed te zijn. Als dit boeiboord behouden blijft, blijft ook de verblijfplaats volledig behouden en worden hier geen additionele maatregelen voor getroffen. Wanneer het boeiboord hier echter vervangen moet worden, zal hier direct een nieuwe opening van 17-20 millimeter bij 50-100 millimeter in worden gerealiseerd op dezelfde plek als de huidige invlieglocatie.

Met deze werkwijze blijft de huidige invlieglocatie en verblijfplaats behouden en wordt verdere compensatie niet noodzakelijk geacht.

Paarverblijfplaats

De paarverblijfplaats blijft behouden doordat de spouw niet wordt geïsoleerd. Omdat deze na de werkzaamheden weer volledig geschikt is, zal er voor deze verblijfplaats geen compensatie plaatsvinden.

7.5 Doel maatregelen

Met de voorgestelde maatregelen wordt voorkomen dat de functionaliteit van de nestlocaties en verblijfplaatsen verloren gaat en de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten in het geding komt.

7.6 Effectiviteit maatregelen

Door het tijdig aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen voor de huismus en gewone dwergvleermuis voor de periode waarin verstorende werkzaamheden plaatsvinden en door behoud van zo veel mogelijk huidige verblijfplaatsen in de toekomstige situatie blijft de functionaliteit behouden. Het realiseren van boeiboorden met vleermuisopeningen is bij andere projecten voor de gewone dwergvleermuis succesvol gebleken en wetenschappelijk bewezen (mitigatiecatalogus van Arcadis, 2023).

7.7 Uitvoering maatregel: monitoring

De locaties van de tijdelijke en permanente voorzieningen voor de huismus en gewone dwergvleermuis zijn in overleg met de begeleidende ecoloog bepaald. Daarmee wordt gegarandeerd dat de voorzieningen op een goede locatie worden opgehangen of geplaatst. De voorzieningen zijn bewezen maatregelen waardoor monitoring niet vereist is.

8 Staat van instandhouding

8.1 Huismus

8.1.1 Huidige staat van instandhouding

De staat van instandhouding van de huismus is als zeer ongunstig beoordeeld en staat op de Rode lijst als gevoelig. Huismussen worden nagenoeg overal in Nederland aangetroffen waar geschikt broedgebied met omliggend functioneel leefgebied aanwezig is. De soort vermijdt bossen en ontbreekt in gebieden met weinig bebouwing zoals grote delen van de Veluwe, het Lauwersmeergebied en grote delen van de meeste Waddeneilanden.

Ooit was de huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende reden in aantal vrij hard achteruit gegaan. Begin jaren tachtig van de 20e eeuw begon de afname, die in de beginjaren negentig versnelde. Dit heeft geresulteerd in een landelijke afname van meer dan 50% van het aantal broedparen. Niet overal neemt de huismus af. In het landelijk gebied van hoog Nederland zijn de aantallen huismussen stabiel. In het stedelijk gebied neemt hij nog steeds af. Sinds de eeuwwisseling lijkt de broedpopulatie zich te herstellen; het is nog onduidelijk of dit een structureel herstel is of dat het een tijdelijke opleving betreft.

8.1.2 Afbreuk van gunstige staat van instandhouding?

Bij de voorgenomen ingreep komen tijdelijk vier nestlocaties van de huismus te vervallen. Het aantal nestlocaties van de huismus blijft, door het aanbieden van voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden in de directe omgeving, behouden tijdens en na uitvoering van de werkzaamheden. Samen met het uitvoeren van werkzaamheden buiten de kwetsbare broedperiode of het ongeschikt maken buiten de kwetsbare periode zorgen deze maatregelen dat de gunstige staat van instandhouding niet het geding komt.

8.2 Gewone dwergvleermuis

8.2.1 Huidige staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en wordt in het gehele land aangetroffen. In 2013 werd de landelijke gunstige staat van instandhouding als gunstig beoordeeld (soortenstandaard gewone dwergvleermuis, 2014). Momenteel is de staat van instandhouding echter onbekend. Gedurende het hele jaar maken gewone dwergvleermuizen gebruik van bebouwing. In de bebouwing maakt de soort gebruik van de spleetvormige ruimten als spouwmuren, achter gevelbetimmering en onder dakpannen om in gebruik te nemen als verblijfplaats. Naar verwachting is ook de lokale gunstige staat van instandhouding vergelijkbaar met de landelijke staat van instandhouding en dus gunstig. Dit door een combinatie van een aantal factoren:

- De buurt bestaat uit oudere woningen met een dakpannen dak en/of spouwmuur met geschikte toegangsmogelijkheden voor vleermuizen;
- Daarnaast worden in veel van de onderzoeken bij woningen en gebouwen in Ommeren en omgeving verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen.
- De planlocatie ligt nabij bomen(rijen) waar vleermuizen kunnen foerageren en langs kunnen vliegen.

8.2.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding?

Bij de voorgenomen renovatie worden tijdelijk twee verblijfplaatsen en mogelijk (milde) winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis (één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats) verstoord en mogelijk vernietigd. Het aantal verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis blijft behouden tijdens en na uitvoering van de werkzaamheden, door het aanbieden van voldoende verblijfsmogelijkheden en invliegopeningen op de planlocatie. Samen met het uitvoeren van ongeschikt maken buiten de kraam- en kwetsbare overwinteringsperiode zorgen deze maatregelen dat de gunstige staat van instandhouding niet het geding komt.

8.3 Zorgvuldig handelen

Aan het zorgvuldig handelen en de zorgplicht wordt voldaan door het aanbieden van verblijfplaatsen en het ongeschikt maken van de woningen in de minst kwetsbare periode van desbetreffende soort. In onderhavig ecologisch activiteitenplan staat beschreven op welke wijze negatieve effecten ten aanzien van de gewone dwergvleermuis wordt voorkomen. Bij het onverhoopt aantreffen van een individu van een beschermde soort dient het werk te worden stilgelegd en direct contact opgenomen met een betrokken ecologisch begeleider. In dit geval mevrouw M. Arts van Sweco.

Geraadpleegde bronnen

Arcadis (2023). Mitigatiecatalogus gebouwbewonende soorten. Rapport BIM360Docs, d.d. 21 november 2023, Arcadis Nederland B.V. Opgehaald van https://www.provinciegroningen.nl.

Arts, M. (2024). Quickscan natuurwaarden Ommerenveldseweg 17-17a, Ommeren. Rapport 24348.001, d.d. 19 april 2024, Econsultancy Part of Sweco, Boxmeer.

Arts, M. (2025). Aanvullend ecologisch onderzoek Ommerenveldseweg 17-17a, Ommeren. Rapport 51026903-001, d.d. 28 augustus 2025, Sweco, Boxmeer.

BIJ12 (2024). Kennisdocument gewone dwergvleermuis. Opgehaald van https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/.

BIJ12 (2023). Kennisdocument huismus. Opgehaald van https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (2025). Vleermuisprotocol 2021, geactualiseerd voor meervleermuis 2025. Opgehaald van https://www.netwerkgroenebureaus.nl/vleermuisprotocol-2021-geactualiseerd-voor-meervleermuis.

Bijlage 1 Omgevingswet

Omgevingswet

AFDELING 2.6 BIJZONDERE TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

§ 2.6.3 Bijzondere bevoegdheden natuur en landschap

Artikel 2.44 (aanwijzing natuurgebieden en landschappen)

1. Onze Minister voor Natuur en Stikstof wijst ter uitvoering van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn Natura 2000-gebieden aan en stelt daarbij instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vast.

2. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan ter uitvoering van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen en instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vaststellen.

3. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan nationale parken aanwijzen.

4. Bij omgevingsverordening worden de gebieden aangewezen die behoren tot het natuurnetwerk Nederland.

5. Bij omgevingsverordening kunnen gebieden, met uitzondering van Natura 2000- gebieden of gebieden als bedoeld in het vierde lid, worden aangewezen als bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

AFDELING 5.1 DE OMGEVINGSVERGUNNING

§ 5.1.1 Verbodsbepalingen

Artikel 5.1 (omgevingsvergunningplichtige activiteiten wet)

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
    a. een afwijkomgevingsplanactiviteit,
    b. een rijksmonumentenactiviteit,
    c. een ontgrondingsactiviteit,
    d. een stortingsactiviteit op zee,
    e. een Natura 2000-activiteit,
    f. een jachtgeweeractiviteit,
    g. een valkeniersactiviteit, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.
2. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
    a. een bouwactiviteit,
    b. een milieubelastende activiteit,
    c. een lozingsactiviteit op:
        1°. een oppervlaktewaterlichaam,
        2°. een zuiveringtechnisch werk,
    d. een wateronttrekkingsactiviteit,
    e. een mijnbouwlocatieactiviteit,
    f. een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot:
        1°. een weg,
        2°. een waterstaatswerk,
        3°. een luchthaven,
        4°. een hoofdspoorweg, lokale spoorweg of bijzondere spoorweg,
        5°. een installatie in een waterstaatswerk,

g. een flora- en fauna-activiteit, voor zover het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.

§ 5.1.2 Reikwijdte aanvraag omgevingsvergunning en aanwijzing bevoegd gezag

Artikel 5.7 (aanvraag los of gelijktijdig)

1. Een aanvraag om een omgevingsvergunning kan naar keuze van de aanvrager op een of meer activiteiten betrekking hebben.

2. Met het oog op een doelmatig waterbeheer wordt een omgevingsvergunning voor wateractiviteiten, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten als bedoeld in de artikelen 5.1 en 5.4.

3. Een omgevingsvergunning voor een activiteit waarbij de locatie van ondergeschikt belang is, wordt, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten.

4. Een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit, met uitzondering van een als wateractiviteit aan te merken beperkingengebiedactiviteit, worden gelijktijdig aangevraagd als:

a. die activiteiten betrekking hebben op dezelfde ippc-installatie, of
b. op die activiteiten de Seveso-richtlijn van toepassing is.

5. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op aanvragen om wijziging van de voorschriften van een omgevingsvergunning.

Besluit kwaliteit leefomgeving

AFDELING 7.3 INSTRUCTIEREGELS MET HET OOG OP NATUURBESCHERMING

§ 7.3.1 Natuurnetwerk Nederland

Artikel 7.6 (aanwijzing en begrenzing natuurnetwerk Nederland)

1. Bij omgevingsverordening worden de gebieden die het natuurnetwerk Nederland, bedoeld in artikel 2.44, vierde lid, van de wet, vormen, aangewezen en wordt de geometrische begrenzing daarvan vastgelegd.

2. De militaire terreinen OT De Haar, OT De Vlasakkers, OT Havelte West, OT Leusderheide, OT Marnewaard en OT Oirschotse Heide, genoemd in bijlage XIV, onder A, waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd, maken geen deel uit van het natuurnetwerk Nederland.

Artikel 7.8 (beschermingsregime)

1. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland regels gesteld over:

a. regels in omgevingsplannen als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet; en
b. projectbesluiten als bedoeld in artikel 2.23, eerste lid, aanhef en onder a, onder 4°, van de wet.

2. De regels verzekeren in ieder geval dat de kwaliteit en oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk wordt behouden en dat, als binnen het natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het natuurnetwerk, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.

3. Over militaire terreinen en terreinen met een militair object als bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, binnen het natuurnetwerk Nederland worden bij omgevingsverordening alleen regels gesteld die verzekeren dat

tijdige compensatie plaatsvindt van de nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk door terreinverharding en bouwactiviteiten op die terreinen.

Besluit activiteiten leefomgeving

AFDELING 11.1 ACTIVITEITEN MET MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR NATURA 2000-GEBIEDEN OF BIJZONDERE NATIONALE NATUURGEBIEDEN

§ 11.1.1 Algemeen

Artikel 11.6 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang, bedoeld in artikel 11.2, is verplicht:

   a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
   b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
   c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. De plicht, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat:

   a. voorafgaand aan het verrichten van activiteiten in, of in de directe nabijheid van een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kennis wordt genomen van de informatie in het aanwijzingsbesluit van het gebied over de leefgebieden voor vogelsoorten, natuurlijke habitats en habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen;
   b. wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten;
   c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor de leefgebieden, natuurlijke habitats en habitats van soorten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen;
   d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om verslechterende of significant verstorende gevolgen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, voor het betrokken gebied te voorkomen;
   e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
   f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen als zich, ondanks de getroffen maatregelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voordoen voor de leefgebieden, natuurlijke habitats of habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

AFDELING 11.2 ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT DIEREN OF PLANTEN IN HET WILD

§ 11.2.1 Algemeen

Artikel 11.27 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:

a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:

a. voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van:
   1˚. van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
   2˚. van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;
   3˚. dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3˚, van de wet; en
   4˚. voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;
b. als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

3. Voor de uitoefening van de jacht en activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade door dieren te bestrijden houdt deze plicht in ieder geval in, dat een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

Artikel 11.28 (voorkomen onnodig lijden van dieren)

Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

§ 11.2.3 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten habitatrichtlijn

Artikel 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;

d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

2. Het verbod geldt niet als:

a. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
b. de activiteit uitvoering geeft aan:
   1˚. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
   2˚. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

3. Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

§ 11.2.4 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning andere soorten

Artikel 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.

2. Het verbod geldt niet als:

a. het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;
b. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74l van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
c. de activiteit deel uitmaakt van:
   1˚. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
   2˚. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.